

חלוצות העברית – מפגש בבית האקדמיה

לרגל יום פטירתה של דבורה בן-יהודה נקיים ערב שבו נעלה על נס את הנשים שהיו שותפות חשובות במפעל תחיית הדיבור העברי: דבורה בן-יהודה, האם העברית הראשונה, והאימהות שבאו אחריה; אסתר שפירא וחברותיה המחנכות והגנות העבריות הראשונות; נחמה פוחצ'בסקי והיוצרות והפעילות האחרות שעסקו בתחיית השפה.

האירוע יציין את פתיחת תערוכת הקבע **פלא תחיית הדיבור העברי בארץ ישראל** במרכז התרבות וההדרכה.

בעקבות הביקוש הרב נפתחה שעה נוספת לפעילות:
לפרטים ולהרשמה

מפעלים של שני יוצרים בלשון

"המילה המפורסמת ביותר שחידשתי הייתה צנע. זה היה בשנת 1939, ערב מלחמת העולם השנייה. שלטונות המנדט חיפשו מילה חזקה שתתאים למאמץ של חיסכון בחמאה לשם קניית תותחים. כשפניתי בנידון לסופרים ולאנשי אקדמיה לא העלתה דבר, נטלתי את המשימה לעצמי. לצנע הגעתי מ'והצנע לכת' בספר מיכה." (המילונאי ראובן אלקלעי בריאיון עם יעקב בראון בשנת 1971)

יצאה לאור חוברת חדשה של כתב העת "העברית" המוקדשת לשני יוצרי לשון וגדולי לשון, שפירות נטיעתם הלשונית ממלאים אוצרות גם בדורנו אנו: אהרון מאיר מזי"א, חבר ועד הלשון ולימים גם נשיאו, וראובן אלקלעי, המילונאי והמתרגם.

לרכישת הגיליון החדש של כתב העת העברית

איך נקבעו כלל הפיסוק בעברית?

סימני הפיסוק הנוהגים בכתיבה העברית בימינו הם אותם הסימנים המשמשים בלשונות אירופה. סימנים אלו החלו לשמש את כותבי העברית בימי הביניים, ובעיקר למן המצאת הדפוס.

ניצנים לשימוש משוכלל במגוון סימני הפיסוק עולים בטקסטים עבריים מן המאה השבע עשרה, ושימוש זה התפשט בכתיבה העברית בימי ההשכלה. ואולם כותבי העברית נהגו בסימני הפיסוק שיטות שונות, בעיקר בהשפעת מנהגי הפיסוק בגרמנית וברוסית מצד אחד ובאנגלית ובצרפתית מצד אחר.

ואיך נקבע תקן לכללי הפיסוק העברי? **לסקירה בנושא**

רווחים בסביבת סימני פיסוק

מתי לרווח ומתי להצמיד?		
רווח לפני	רווח אחרי	
✓	✗	נקודה .
✓	✗	פסיק ;
✓	✗	נקודתיים ::
✓	✗	סימן שאלה ?
✓	✗	סימן קריאה !
✓	✗	שלוש נקודות אחרי מילה ...
✗	✓	שלוש נקודות לפני מילה ...
✗	✗	מקף -
✓	✓	קו מפריד —
✗	✓	סוגר ימני)
✓	✗	סוגר שמאלי (
✗	✓	מירכאות פותחות "
✓	✗	מירכאות סוגרות "

האם שמים רווח לפני סימן שאלה או סימן קריאה? והאם את הסימן שלוש נקודות יש להפריד ברווח משני צידיו?

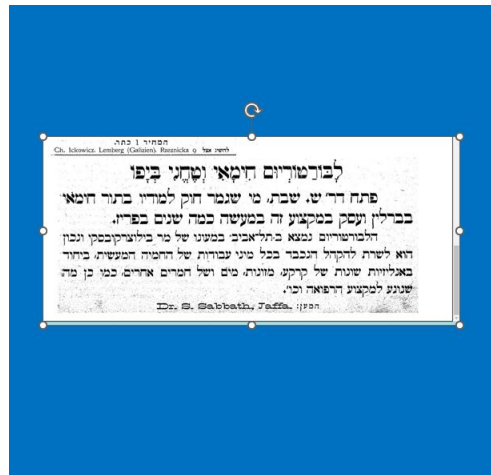
שאלות אלו ודומותיהן הן ביסודן שאלות של סדר והתקנה לדפוס, ולא שאלות לשון. אבל בימינו אין מי שאינו מקליד ומדפיס, ומה שהיה בעבר נחלתם של אנשי מקצוע הדפוס בלבד, הוא היום נחלת כולנו. על כן יש טעם להציג את הנוהג והמקובל לטובת המתלבטים.

להרחבה

לכללי הפיסוק

מאוצרות הארכיון – מניין לנו מעבדה?

אמצו ביטוי – מהו תיגר בצירוף לקרוא תיגר?

בשנת תר"ן (1890) כתב אלעזר דוד פינקל רשימה בעיתון "הצפירה", ובה הציע שם עברי תמורת **לאבורטוריום**. הוא מזכיר ברשימתו את הצעת יהושע שטיינברג "בית התוך לחרשת החימי", והצעה נוספת "בית להרכבה והפרדה". הצעתו שלו היא "בית המזג", ונימוקו: "בשרש 'מזג' השתמשו פעמים רבות החוקרים והמעתיקים הקדמונים, כמו התיבונים ודומיהם, על הוראת הרכבה כימית".

כנודע, המילה שהתקבלה לבסוף היא **מַעְבְּדָה**, מחידושי אליעזר בן־יהודה. בדומה לחידושים 'מסעדה' ו'מדרכה' אף 'מעבדה' נטבעה במשקל מקטלה.

ולמה מעבדה? 'לאבורטוריום' נגזרת מן המילה labor, שמשמעה 'פעולה' ו'עבודה' (כך למשל מפלגת הלייבור היא מפלגת הפועלים באנגליה), ולכן התאימה לה החלופה מעבדה, מלשון עבודה.

ומה החלופה העברית לעובד במעבדה, לבורנט בלעז? **להרחבה בפרסום חדש באתר**

קרא תיגר פירושו 'התריס', 'מחה', 'יצא למאבק'. לדוגמה, "חבר המועצה הוותיק קרא תיגר על ראש העיר המכהן והציג את מועמדותו לראשות העירייה".

הצירוף 'לקרוא תיגר' מקורו בלשון חכמים, אך מקור המילה תיגר איננו מחוור.

לפי דעה רווחת קשור תיגר בתגרה ('ריב') ובהתגרות, הגזרות מן השורש גר". ואפשר גם לנסות לקשור את התיגר לתגר – גם כן מלשון חכמים – 'מוכר', 'סוחר', מילה שמקורה באכדית.

השערה אחרת העלה נפתלי הרץ טור־סיני, ולפיה אין תיגר אלא קיצור של קטגור – 'מאשים' – מילה שמקורה ביוונית.

להרחבה

תמיכה באקדמיה

שאלה בעברית

חנות הספרים

אם נתקלתם בבעיות תצוגה [לחצו כאן](#) לצפייה בדפדפן

להתראות באיגרת הבאה!

